

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 620/2018-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. marca 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej, zo sudcu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a sudcu Mojmíra Mamojku o ústavnej sťažnosti obchodnej spoločnosti MIKULTEX TRADE, s. r. o., 1. mája 111, Liptovský Mikuláš, zastúpenej spoločnosťou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Kmeťova 26, Košice, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Klaudia Azariová, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 58/2014 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti MIKULTEX TRADE, s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 58/2014 **p o r u š e n é b o l i .**

2. Okresnému súdu Košice I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 58/2014 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Obchodnej spoločnosti MIKULTEX TRADE, s. r. o., p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je jej Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice I je p o v i n n ý nahradiť obchodnej spoločnosti MIKULTEX TRADE, s. r. o., trovy konania v sume 368,40 € (slovom tristošesťdesiatosem eur a štyridsať centov) na účet jej právnej zástupkyne AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Kmeťova 26, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. septembra 2018 doručená ústavná s'ťažnosť obchodnej spoločnosti MIKULTEX TRADE, s. r. o., 1. mája 111, Liptovský Mikuláš (ďalej len „s'ťažovateľka“), zastúpenej spoločnosťou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Kmeťova 26, Košice, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Klaudia Azariová, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 58/2014 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej s'ťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že právny predchodca s'ťažovateľky (pôvodný žalobca) si žalobou s návrhom na vydanie platobného rozkazu z 18. júna 2012 uplatňoval náhradu škody proti Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. (žalovaná v 1. rade), a poisťovni Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s.

(žalovaná v 2. rade) za účasti intervenienta na strane žalovanej v 1. rade (Komunálna poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group).

3. Okresný súd v tej istej veci začal omylom konať aj pod inou spisovou značkou a napriek viacerým podaniam sťažovateľky v priebehu rokov 2012 a 2013, v ktorých táto namietala prekážku litispendencie, zastavil jedno z konaní až v roku 2014. Podľa sťažovateľky okresný súd nielenže postupoval v rozpore so zásadou hospodárnosti a efektívnosti konania, ale taktiež porušil jej právo na skoré rozhodnutie vo veci a právo na právnu istotu.

4. Sťažovateľka v sťažnosti ďalej zdôrazňuje:

„Po splnení všetkých zákonných povinností voči súdu zo strany sťažovateľa sa prvé pojednávanie vo veci uskutočnilo až 10.6.2014, teda takmer dva roky po podaní návrhu. Vo veci boli vykonané pojednávania v priebehu rokov 2014-2018. Dňa 1.8.2018 podal sťažovateľ na Okresnom súde Košice I. sťažnosť na postup súdu pre porušovanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Je zrejmé, že celé konanie je zbytočne zdĺhavé, nehospodárne a neefektívne. Podľa nášho názoru prieťahy v konaní začali vznikať už na začiatku, kedy bolo prvé pojednávanie vo veci vyhlásené až necelé dva roky od podania návrhu na vydanie platobného rozkazu.“

5. Okresný súd postupuje podľa sťažovateľky neracionálne a zmätočne, keďže nekoná buď vôbec alebo koná s neprimeranými časovými odstupmi, pričom odročenie pojednávania na vykonanie dokazovania porušuje princíp koncentrácie konania. S prihliadnutím na príslušné ustanovenia Civilného sporového poriadku[(ďalej aj „CSP“); § 153 ods. 1 a 2 CSP] sťažovateľka namieta, že žalovaní mali „znalecký, či iný odborný posudok predložiť už v štádiu vykonávania svojej zákonnej povinnosti, a to pri šetrení poisťnej udalosti. Poistná udalosť nastala v roku 2011. Žalovaní tak mali urobiť v lehote stanovenej súdom do augusta 2016.“.

6. Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, prikáže okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov a zároveň prizná sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 4 000 € a úhradu trov konania v sume 368,40 €.

7. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. IV. ÚS 620/2018 zo 16. novembra 2018 ju prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie.

8. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k ústavnej sťažnosti a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predseda okresného súdu v prípise sp. zn. 1SprV/21/2019 z 22. januára 2019 oznámil, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania.

9. Predseda okresného súdu v citovanom prípise po uvedení prehľadu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní zdôraznil, že vec sa javí po skutkovej stránke zložitejšou, a zároveň upozornil na výskyt období nečinnosti okresného súdu (od 3. marca 2015 až dosiaľ). Na podklade uvedených skutočností predseda okresného súdu konštatoval, že doterajšia dĺžka napadnutého konania sa javí ako neprimeraná, pričom na *„celkovej dĺžke konania však majú podiel okrem súdu aj strany sporu, preto sťažnosť hodnotím ako čiastočne dôvodnú“*.

10. Následne ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby sa vyjadrila, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň jej zaslal vyjadrenie predsedu okresného súdu sp. zn. 1SprV/21/2019 z 22. januára 2019 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

11. Právna zástupkyňa sťažovateľky v podaní doručenom ústavnému súdu 7. februára 2019 oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania a pripojila stanovisko sťažovateľky, v ktorom sa predovšetkým uvádza, že *„Vo vyjadrení Okresného súdu Košice I je nesprávne uvedené, že pojednávanie dňa 17.1.2017 bolo na žiadosť právneho zástupcu žalobcu odročené na 11.4.2017, ktoré súd na žiadosť intervenienta odročil na 2.5.2017. Nesprávne je uvedené, že pojednávanie nariadené na deň 10.5.2018, ktorý následne z dôvodu návrhu žalobcu na nariadenie znaleckého dokazovania a zloženia preddavku odročil súd na neurčito. Nebol to žalobca, ktorý navrhol dokazovanie, ani kvôli žalobcovi sa neodročovalo na neurčito, ale dôvod spôsobilá žalovaná strana. Naopak žalobca upozorňoval súd na množstvo znaleckých posudkov, rozsiahle dokazovanie a vykonané dôkazy a na neunesenie dôkazného bremena žalovanými, ako aj na efektivitu a hospodárnosť konania a žiadal o poskytnutie ochrany žalobcu rozhodnutím vo veci. Základom je poisťný vzťah spotrebiteľ (pôvodný žalobca) a poisťovne, žalobca žiadal súd na ochranu slabšej strany sporu.“* .

12. Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľky a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

13. V súlade s čl. II bod 2 písm. a) Dodatku č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019 v období od 17. februára 2019 do prijatia nového rozvrhu práce pri predkladaní vecí do senátu Miroslavom Durišom (sudca spravodajca) pracuje prvý senát ústavného súdu v zložení Jana Baricová (predsedníčka senátu), Miroslav Duriš a Mojmir Mamojka. Vzhľadom na uvedené senát ústavného súdu rozhodol vo veci ústavnej sťažnosti obchodnej spoločnosti MIKULTEX TRADE, s. r. o., v zložení tak, ako je to uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

14. Zo spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie vedené okresným súdom vo veci sťažovateľky ústavný súd zistil nasledujúci prehľad procesných úkonov:

Dňa 18. júna 2012 bola okresnému súdu doručená žaloba [REDAKOVANÉ] (pôvodný žalobca) s návrhom na vydanie platobného rozkazu proti Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. (žalovaná v 1. rade), a poisťovni Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s. (žalovaný v 2. rade), o zaplatenie sumy 15 191,70 € s príslušenstvom (konanie vedené pôvodne pod sp. zn. 35 Ro 329/2012) za účasti intervenienta na strane žalovanej v 1. rade (Komunálna poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group) z titulu náhrady škody.

Okresný súd vydal 13. decembra 2013 platobný rozkaz č. k. 35 Ro 329/2012-107 (ďalej len „platobný rozkaz z 13. decembra 2013“), ktorým uložil žalovaným v 1. a 2. rade povinnosť zaplatiť pôvodnému žalobcovi sumu 13 191,70 € s príslušenstvom, súdny poplatok a trovy právneho zastúpenia.

Proti platobnému rozkazu okresného súdu z 13. decembra 2013 bol 27. decembra 2013 podaný odpor.

Pojednávanie, ktoré sa na okresnom súde uskutočnilo 10. júna 2014, bolo odročené na 4. september 2014 na doplnenie dokazovania výsluchom svedkov.

Pojednávanie, ktoré sa na okresnom súde uskutočnilo 4. septembra 2014, bolo odročené na 11. december 2014.

Pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 11. decembra 2014, bolo opätovne odročené na 3. marec 2015 na ďalšie doplnenie dokazovania.

Okresný súd na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 3. marca 2015, vypočul svedkov a zároveň pojednávanie odročil na neurčito.

Pojednávanie nariadené na 10. máj 2016 bolo odročené na 2. jún 2016, ktoré bolo následne z dôvodu práceneschopnosti právneho zástupcu pôvodného žalobcu odročené na 14. júl 2016.

Pojednávanie nariadené na 14. júl 2016 okresný súd odročil na 11. október 2016 na poskytnutie lehoty stranám sporu oboznámiť sa so znaleckým posudkom predloženým 8. júla 2016 pôvodným žalobcom.

Pojednávanie nariadené na 11. október 2016 okresný súd odročil na 17. január 2017 na poskytnutie lehoty na oboznámenie sa s vyjadrením súdneho znalca k pripomienkam strán sporu.

Dňa 17. októbra 2016 pôvodný žalobca podal návrh na vylúčenie veci na samostatné konanie. Súčasne bolo na 17. január 2017 nariadené pojednávanie, ktoré bolo na žiadosť právnej zástupkyne pôvodného žalobcu odročené na 11. apríl 2017.

Okresný súd uznesením č. k. 17 C 58/2014-813 z 25. januára 2017 pripustil, aby do konania na miesto pôvodného žalobcu vstúpila obchodná spoločnosť Antares finance s. r. o. [ďalej aj „pôvodná žalobkyňa“, (citované uznesenie okresného súdu nadobudlo právoplatnosť 2. februára 2017)].

Dňa 14. februára 2017 právny zástupca intervenienta požiadal o odročenie pojednávania nariadeného na 11. apríl 2017 pre kolíziu pojednávaní, v dôsledku čoho bolo pojednávanie odročené na 2. máj 2017.

Podaním z 27. marca 2017 zobrala pôvodná žalobkyňa späť podanie zo 17. októbra 2016 o návrhu na vylúčenie veci na samostatné konanie a navrhla zmenu petitu žaloby.

Okresný súd vykonával 10. apríla 2017 doručovanie podaní pôvodnej žalobkyne žalovaným a intervenientovi a zároveň odročil pojednávanie nariadené na 2. máj 2017 z dôvodu dovolenky zákonného sudcu na 1. jún 2017.

Dňa 26. mája 2017 okresný súd zrušil pojednávania nariadené na 1. jún 2017 z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu.

Dňa 10. augusta 2017 bola vec z dôvodu šesť týždňov presahujúcej neprítomnosti zákonného sudcu prerozdelená na základe opatrenia predsedu Okresného súdu Košice I č. 1 SpR/28/2017 z 3. augusta 2017 a pridelená novému zákonnému sudcovi.

Dňa 22. januára 2018 bol nariadený termín pojednávania na 10. máj 2018.

Pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 10. mája 2018, bolo odročené na neurčito na rozhodnutie o návrhu pôvodnej žalobkyne na pripustenie zmeny žaloby z 27. marca 2017, ako aj z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania.

Dňa 21. mája 2018 okresný súd doručoval zápisnice z pojednávania, ktoré sa uskutočnilo 10. mája 2018.

Okresný súd uznesením č. k. 17 C 58/2014-900 z 19. júla 2018 rozhodol o pokračovaní v napadnutom konaní s obchodnou spoločnosťou MIKULTEX TRADE, s. r. o., ako právnym nástupcom zaniknutej obchodnej spoločnosti Antares finance s. r. o. (citované rozhodnutie okresného súdu nadobudlo právoplatnosť 3. augusta 2018).

Okresný súd uznesením č. k. 17 C 58/2014-915 zo 16. januára 2019 pripustil zmenu žaloby v zmysle podania pôvodnej žalobkyne z 27. marca 2017 (predmetom napadnutého konania vedeného okresným súdom je po úprave žalobného petitu nárok na zaplatenie sumy 9 931,40 € s príslušenstvom).

III.

15. Sťažovateľka sa svojou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

16. V súvislosti s napádaným postupom okresného súdu ústavný súd konštatuje, že z dôvodu univerzálnej sukcesie došlo u sťažovateľky k automatickému procesnoprávnemu nástupníctvu, pričom uznesením okresného súdu č. k. 17 C 58/2014-900 z 19. júla 2018 bolo len deklarované, že okresný súd bude v napadnutom konaní pokračovať so sťažovateľkou ako právnou nástupkyňou zaniknutej obchodnej spoločnosti Antares finance s. r. o. [(pôvodná žalobkyňa), § 64 a § 65 CSP].

17. Uvedená skutočnosť má podľa názoru ústavného súdu zásadný význam na vymedzenie obdobia, ktoré podlieha posúdeniu namietanej protiústavnosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní, keďže v dôsledku zániku pôvodnej strany (pôvodná žalobkyňa) nedochádza k vzniku nového procesnoprávneho vzťahu ako pri singulárnej sukcesii [§ 92 ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), resp. § 80 CSP], alebo ako to bolo pri zámene účastníka konania (§ 92 ods. 4 OSP), ale dochádza k procesnoprávnemu nástupníctvu do už existujúceho procesnoprávneho vzťahu.

S prihliadnutím na tento záver ústavný súd nemá pochybnosť o tom, že sťažovateľka, ktorá vstúpila do procesnoprávneho postavenia pôvodnej žalobkyne, môže relevantne namietať porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj pre štádium konania, ktoré predchádzalo zániku pôvodnej žalobkyne (m. m. I. ÚS 52/2001, IV. ÚS 16/05).

18. Pôvodná žalobkyňa vstúpila do konania 2. februára 2017, a to nadobudnutím právoplatnosti uznesenia okresného súdu č. k. 17 C 58/2014-813 z 25. januára 2017 na podklade singulárnej sukcesie, a to z dôvodu uzavretia zmluvy o postúpení pohľadávky zo 17. januára 2017, ktorou pôvodný žalobca postúpil pôvodnej žalobkyňi pohľadávku, ktorá je predmetom napadnutého konania vedeného okresným súdom.

19. Podľa judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 209/03, III. ÚS 229/04, I. ÚS 278/06, IV. ÚS 288/2010, I. ÚS 163/2011, II. ÚS 46/2012, III. ÚS 161/2013, I. ÚS 50/2014) v prípade procesného nástupníctva na základe singulárnej sukcesie ústavný súd skúma možné porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru iba v období, počas ktorého bol(a) sťažovateľ(ka) účastníkom posudzovaného konania (stranou sporu), pričom však prihliada na deň začatia konania na príslušnom súde, ako aj na dobu, ktorá uplynula od okamihu, keď sa sťažovateľ(ka) stal(a) účastníkom posudzovaného konania či stranou sporu (III. ÚS 229/04, I. ÚS 278/06, III. ÚS 161/2013).

20. Vzhľadom na uvedené ústavný súd z hľadiska sťažovateľkou namietaného porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru mohol posúdiť postup okresného súdu len v tej jeho časti, ktorá nasledovala po 2. februári 2017, keď sa pôvodná žalobkyňa ako právna predchodkyňa sťažovateľky stala stranou v napadnutom konaní. *A contrario* ústavný súd nepodrobil preskúmaniu tú časť konania, ktorá sa týkala pôvodného žalobcu, pretože v tom čase nedochádzalo/nemohlo dochádzať k porušovaniu základných práv sťažovateľky (m. m. I. ÚS 163/2011).

21. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

22. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

23. K základným povinnostiam súdu a sudcu patrí preto aj povinnosť zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník, resp. strana konania obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu do 30. júna 2016 vyplývala z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (najmä z § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1) a s účinnosťou od 1. júla 2016 vyplýva z Civilného sporového poriadku, najmä z jeho čl. 17 a § 157 ods. 1. Podľa čl. 17 CSP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb a podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

24. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje,

správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií ústavný súd posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

25. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o náhrade vecnej škody z titulu poistnej udalosti tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Predseda okresného súdu síce vo svojom vyjadrení argumentuje skutkovou zložitou prejednávanej veci, avšak bez toho, aby predložil ústavnému súdu argumenty na podporu svojho konštatovania. Ani zo zistení ústavného súdu nevyplýva, žeby prejednávaná vec bola po skutkovej či právnej stránke zložitá.

26. Správanie sťažovateľky (žalobkyne) ako strany konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Predseda okresného súdu aj v tomto prípade argumentuje, že k predĺženiu celkovej dĺžky napadnutého konania prispelo aj správanie strán sporu, bližšie však svoju argumentáciu neodôvodňuje. Pri preskúmaní tohto kritéria ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by odôvodňovala záver, že k predĺženiu napadnutého konania v posudzovanom období prispela sťažovateľka svojím správaním.

27. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

28. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 17 C 58/2014, ktoré sa začalo 18. júna 2012, trvá takmer 7 rokov a dosiaľ nie je právoplatne skončené.

29. Ústavný súd ďalej zdôrazňuje, že z prehľadu procesných úkonov vykonaných v relevantnom období napadnutého konania vedeného okresným súdom identifikoval jedno dlhšie obdobie nečinnosti. Ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol absolútne nečinný v období od júna 2017 do mája 2018, keď okresný súd nariadené termíny pojednávania (2. mája 2017 a 1. júna 2017) zrušil bez prejednávania veci z dôvodov na strane okresného súdu (dovolenka a práceneschopnosť zákonného sudcu), pričom z dôvodu dlhotrvajúcej práceneschopnosti zákonného sudcu bola vec napokon prerozdelená a nový termín pojednávania bol nariadený až na 10. máj 2018.

30. Ústavný súd už judikoval, že povinnosťou všeobecného súdu je organizovať svoj procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň obrátila strana sporu, či účastník konania (m. m. IV. ÚS 341/04). V súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou (I. ÚS 19/00, II. ÚS 61/03, IV. ÚS 137/04) ústavný súd preto neakceptuje okolnosť spočívajúcu v existencii práceneschopnosti zákonného sudcu ako okolnosť objektívnu, ktorá by zodpovednosť všeobecného súdu za vzniknuté zbytočné prietahy vylučovala.

31. Ústavný súd identifikoval zároveň jedno kratšie obdobie nečinnosti okresného súdu, a to od júla 2018, keď okresný súd rozhodol o pokračovaní v napadnutom konaní so sťažovateľkou, do januára 2019, keď okresný súd rozhodol o návrhu na zmenu petitu žaloby v zmysle podania pôvodnej žalobkyne z 27. marca 2017.

32. Na základe uvedeného ústavný súd, zohľadňujúc najmä doterajšiu zjavne neprimeranú dĺžku napadnutého konania (takmer 7 rokov), ako aj obdobia absolútnej nečinnosti okresného súdu v súhrne predstavujúce takmer 17 mesiacov, dospel k záveru, že okresný súd vo veci sťažovateľky spôsobil vznik zbytočných prietahov, čím porušil jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy,

ako aj jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

33.1 Pretože ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov (čl. 127 ods. 2 ústavy) a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádza (bod 2 výroku nálezu).

33.2 Okresný súd je v napadnutom konaní povinný postupovať striktne podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku (§ 470 ods. 1) vrátane využitia prostriedkov procesného útoku, procesnej obrany podľa § 149 až 151 CSP a prospektívnej sudcovskej koncentrácie (§ 153 CSP s ohľadom na § 470 ods. 2 druhá veta CSP).

IV.

34. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie (obdobne § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde).

35. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

36. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

37. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťúčení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, ktoré uplatňuje aj Európsky súd pre ľudské práva pri rozhodovaní o spravodlivom finančnom zadosťúčení podľa čl. 41 dohovoru, ktoré priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti posudzovaného prípadu.

38. Sťažovateľka požaduje priznanie primeraného finančného zadosťúčenia v sume 4 000 €, ktoré odôvodňuje *„celkovou dobou trvania konania pred Okresným súdom Košice I... Priznanie finančného zadosťúčenia by predstavovalo pre sťažovateľa aspoň čiastočnú satisfakciu za ujmu, ktorá mu vznikla v dôsledku toho, že konanie na Okresnom súde Košice I. je v neprimeranej časovej dĺžke, čo je v priamom rozpore so zásadou právnej istoty...“*.

39. Vychádzajúc z doterajšej neprimeranej dĺžky napadnutého konania a prihliadajúc na obdobia nečinnosti okresného súdu, ústavný súd konštatuje, že v posudzovanej veci existujú dôvody na priznanie primeraného finančného zadosťúčenia. Sťažovateľkou požadovanú sumu finančného zadosťúčenia (zohľadňujúc pritom aj moment vstupu sťažovateľky do automatického procesnoprávneho postavenia žalobkyne) však ústavný súd považuje za zjavne neprimeranú. Podľa názoru ústavného súdu konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci zodpovedá priznanie finančného zadosťúčenia v sume 500 € (slovom päťsto eur), a preto rozhodol tak, ako je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu.

40. V súlade s § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde je okresný súd povinný sťažovateľke priznané finančné zadosťúčenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti nálezu.

41. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov právneho zastúpenia, ktoré sťažovateľke vznikli v konaní pred ústavným súdom.

42. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

43. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľky vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

44. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2018 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Vzhľadom na skutočnosť, že vyjadrenie doručené ústavnému súdu 7. februára 2019 neobsahovalo žiadnu novú argumentáciu, ktorou by sťažovateľka podporila záver o ústavnej neudržateľnosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní, ústavný súd náhradu trov konania za tento úkon sťažovateľke nepriznal.

45. Podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky bola v 1. polroku roka 2017 (§ 1 ods. 3 vyhlášky) priemerná mesačná mzda v hospodárstve Slovenskej republiky vo výške 921 € (z toho jedna šestina v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 153,50 € a jedna stotina v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 9,21 €).

46. Sťažovateľke patrí ako náhrada trov právneho zastúpenia náhrada za 2 úkony právnej služby v roku 2018 v zmysle § 11 ods. 3 spolu v sume 307 €. Zároveň jej patrí režijný paušál v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky spolu v sume 18,42 €. Celková suma náhrady trov konania predstavuje po jej zvýšení o daň z pridanej hodnoty, ktorej platiteľkou je právna zástupkyňa sťažovateľky, sumu 390,50 €. Keďže v súlade s ustanovením § 45 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný rozsahom návrhu na začatie konania a s prihliadnutím na skutočnosť, že sťažovateľka si v návrhu na začatie konania (ústavnej sťažnosti) uplatnila náhradu trov konania v sume 368,40 €, ústavný súd priznal náhradu v ňou požadovanej sume 368,40 € [(slovom tristošesťdesiatosem eur a štyridsať centov), bod 4 výroku tohto nálezu].

47. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

48. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. marca 2019